

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Deres ref:
200801068-/HCB

Vår ref:
09/00027-2

Direkte innvalg:
22015011

Dato:
2. mars 2009

Høring – forslag til endringer i alkoholloven og alkoholforskriften – opphevelse av forbudet mot privatimport av alkoholholdig drikk

Vi viser til departementets høringsbrev og høringsnotat av 5. desember 2008 med forslag til endringer i alkoholloven og alkoholforskriften. Vinmonopolet slutter seg i hovedsak til departementets vurderinger og forslag, men vil kommentere enkelte prinsipielle og praktiske sider ved en oppheving av forbudet mot privatimport og forslag til alternativ kontrollordning.

Merknader til høringsnotatets kapittel 4 – vurdering av ny ordning for privat innførsel av alkoholholdig drikk

Innledning

Vi bemerker først at forslaget om oppheving av forbudet mot privatimport representerer en uønsket endring av norsk alkoholpolitisk regulering som følge av EF-domstolens avgjørelse i den såkalte Rosengrenddommen om svenske forhold og press fra Eftas overvåkingsorgan ESA. Vinmonopolet mener for sin del at forskjeller mellom den svenske og norske ordningen med adgang til privatimport i regi av monopolene kunne ført til en annen vurdering av forholdet til EØS-avtalen enn den ESA la til grunn overfor norske myndigheter.

Det fremgår av høringsnotatet at Helse- og omsorgsdepartementet også påpekte dette overfor ESA, men at det likevel ble ansett alkoholpolitisk forsvarlig å oppheve forbudet forutsatt at man samtidig fikk på plass en alternativ kontrollordning som sikret blant annet alderskontroll og betaling av norske alkoholavgifter.

Departementets forslag til kontrollordning fremstår som gjennomarbeidet og dekkende. Samtidig gir en oppheving av forbudet mot privatimport økt risiko for salgsfremmende aktivitet fra ulike aktører som ønsker å ta del i det nye markedet. Selv om omfanget av lovlig privatimport isolert sett skulle bli lite, kan opphevingen av forbudet stimulere til tilgrensende virksomhet som kan få konsekvenser for monopolordningen og uthule sentrale alkoholpolitiske virkemidler. Vinmonopolet er enig i departementets vurdering av at de foreslåtte reguleringene ikke kan anses å innebære noen importrestriksjoner etter EØS-avtalen, og at de uansett må anses å være nødvendige og forholdsmessige. Dertil kommer at de for en stor del vil regulere privatimport av vin, som under enhver omstendighet faller utenfor EØS-avtalen.

Kap. 4.5 Hva som er privatimport

Vinmonopolet er glad for at departementet har lagt vekt på å klargjøre hva som er privatimport i relasjon til formidlingsvirksomhet og monopolordningen. Vi er særlig opptatt av faren for at næringsdrivende aktører som er nærmere kunden enn utenlandsk selger involverer seg i bestillings- og utleveringsfunksjonen. Det kan resultere i at norske forbrukere tilbys en annen form for tilgjengelighet til alkoholholdig drikk i Norge enn den monopolordningen representerer. I en slik situasjon vil økt tilgjengelighet kunne bety mer for kunden enn økte kostnader. Vi forstår det slik fra vår kontakt med Vin- og brennevinleverandørenes forening (VBF) at deres medlemmer deler bekymringen for salgs- og formidlingsvirksomhet som kan uthule omsetningssystemet under monopolordningen.

Internettkjøp av alkoholholdig drikk fra utenlandsk selger vil være tillatt når det norske forbudet mot privatimport oppheves. I Sverige har man imidlertid sett flere eksempler på nettbasert omsetningsvirksomhet som synes å ligge langt utenfor den adgang til privatimport som må tillates i henhold til Rosengrendommen. Deler av denne virksomheten opererer da også langt innenfor den enerett til detaljsalg av alkoholholdig drikk som tilligger monopolene i henhold til EF-/EØS-rettslig anerkjent nasjonal lovgivning.

Vinselgere med uklar opprinnelse henvender seg til svenske kunder, på svensk, fra nettsider med enten innenlandsk eller utenlandsk domenenavn, men i alle tilfeller klart rettet mot det svenske publikum. I en del tilfeller finnes lageret for den alkoholholdige drikken som tilbys like over grensen i Danmark. Selger tar seg av all kontakt med transportør, uten at det fremgår om dette er uavhengige transportører, eller en underliggende del av selgers egen virksomhet. I noen tilfeller tilbys gratis frakt, tilbud på sms, og annen sterkt salgsfremmende informasjon på nettsidene. Som det fremgår av høringsnotatets kap 3.1 om ordningen i Sverige, trakk den svenske dagligvarekjeden Kooperationen KF sine planer om hjemkjøring av vin sammen med matvarer, men det finnes eksempler på tilsvarende operative opplegg i mindre prangende skala. Vinselger går i kompaniskap med den lokale dagligvarebutikken på nett, som tar imot bestilling og betaling, henter alkoholen i Danmark og leverer øl og vin hjem til kunden sammen med andre matvarer. Det synes imidlertid som om flere av disse nettstedene ønsker å fremstå som seriøse og lovlige, og krav til aldersgrense og legitimasjon for utlevering av alkoholholdig drikk er presisert i kjøpsvilkårene.

I Sverige arbeides det fortsatt med å formulere begrensinger for adgangen til privatimport etter opphevingen av forbudet den 1. juli 2008. Vinmonopolet konstaterer at Helse- og omsorgsdepartementet synes å ha lagt erfaringene fra Sverige til grunn for viktige presiseringer av hva som er privatimport og hvor grensene for monolets enerett går. Etter det vi kan se vil disse presiseringene og forslagene til kontrollsystem rundt utleveringen langt på vei avskjære muligheten til å utnytte systemet når det norske forbudet oppheves. Reklameforbudet vil også, så fremt det lar seg håndheve, ulovliggjøre markedsføring av alkoholholdig drikk fra nettsider som retter seg spesielt mot norske forbrukere.

Grensedragningen mellom norsk og utenlandsk salgsvirksomhet, assistanse og markedsføring, særlig i relasjon til nettbaserte bestillingsløsninger, vil likevel by på utfordringer. Vinmonopolet støtter forslaget til forskriftshjemmel i nytt tredje ledd i alkoholloven § 2-1 som gir mulighet for nærmere presisering av hva som er å anse som privat innførsel, og vil sterkt understreke behovet for å følge med på hvilke nettbaserte og andre tjenester som utvikler seg ved oppheving av forbudet mot privatimport.

Myndighetenes oppfølging og kontroll med at adgangen til privatimport fungerer etter den hensikt som fremgår av høringsforslagene er etter Vinmonopolet syn avgjørende. Vi kommer tilbake til dette i kommentarene til høringsnotatets kap. 4.7.3.9 om ansvar for registreringsordningen og tilsyn med utleverere av alkoholholdig drikk.

Kap. 4.7 Innførsel ved forsendelse – bruk av transportører

Kap. 4.7.2 Krav ved utleveringen

Vinmonopolet mener departementets forslag til regulering av aldersgrensene for kjøp av alkoholholdig drikk og teknisk endring i TVINN vil være dekkende, men at tilsyn med internkontrollsystemet for utleverende virksomhet vil bli sentralt for å sikre forsvarlig etterlevelse, jf under om kap. 4.7.3.9.

Det fremstår etter Vinmonopolets syn som alkoholpolitisk riktig og konsekvent at de samme tidsbegrensningene som gjelder ved salg av alkohol i Norge gjelder for utlevering av alkohol til forbruker i Norge etter privat innførsel. Det kan imidlertid, som for utlevering av varer bestilt fra Vinmonopolet via Posten, være en utfordring å kommunisere dette til kunden.

Kap. 4.7.3 Krav for å kunne være utleverer av alkoholholdig drikk ved privat innførsel
Vinmonopolet støtter departementets forslag til krav til virksomhet som skal utlevere alkoholholdig drikk for å sikre at disse er seriøse aktører som forholder seg til regelverket.

Som departementet skriver i høringsnotatet er det i dag vanskelig å anslå omfanget av privatimport ved bruk av transportører etter opphevelsen av forbudet mot privatimport. Det er også vanskelig å anslå omfanget av ev. bruk av utenlandske transportører. Etter Vinmonopolets syn bør standard egenerklæringsskjema og annen informasjon om registreringsordningen og de krav som stilles til virksomheten være enkelt tilgjengelig også for utenlandske aktører, slik at det ikke stimuleres til omgåelse eller lemfeldighet.

Det stilles etter forslagene til kontrollordning ikke krav om at kjøper må ordne transporten selv uavhengig av selger, kun til at transportør skal være en uavhengig tredjepart i forhold til salgsarrangementet. Fra de svenske eksemplene ser vi at selger i mange tilfeller ordner transporten for kunden, og det vil kunne være slik at den transportør som velges har en veletablert forretningsmessig relasjon til selger. Vinmonopolet påpeker dette, men ser ikke at det i seg selv innebærer at kravet til uavhengighet er brutt så lenge det er snakk om ordinære transportoppdrag.

Kap. 4.7.3.9 Ansvar for registreringsordningen og tilsyn med utleverere

Departementet har i høringsnotatet vist til at opphevelsen av privatimportforbudet ikke krever noen større endringer i toll- og avgiftsregelverket da det eksisterende regelverket i stor grad sikrer de nødvendige hensyn. Siden registrering for transportør foreslås å være et vilkår for gjennomføring av privatimport, legger Vinmonopolet til grunn at toll- og avgiftsetaten skal kontrollere at slik nødvendig tillatelse i form av registrering foreligger.

Mens ansvar for registreringsordningen for innførsel som ikke er privatimport og utøvelsen av engrossalg tilligger toll- og avgiftsetaten, foreslår departementet at ansvaret for registreringsordningen og tilsyn med utleverere av alkoholholdig drikk innført som privatimport legges til enten Helsedirektoratet eller fylkesmannen.

Vinmonopolet ser det slik at ordningen med privatimport er et nasjonalt alkoholpolitisk anliggende som bør følges opp av Helsedirektoratet dersom det ikke er et alternativ at registreringsordningen forvaltes av toll- og avgiftsetaten. Direktoratet har relevant erfaring gjennom forvaltningen av de øvrige innførselsordningene for privatpersoner og den tidligere bevillingsordningen for import og engrossalg. Gjennom forvaltningen av bevillingsregisteret, som også omfatter opplysninger om hvem som har en registrert rett til drive import og engrossalg av alkoholholdig drikk som ikke er privatimport, vil direktoratet ha en annen totaloversikt enn fylkesmannsembetet. I samarbeid med toll- og avgiftsetaten vil det da eksempelvis også kunne avdekkes om noen av importørene og grossistene involverer seg i salgsarrangement ved privatimport.

Ikke minst har Helsedirektoratet ansvar for å håndheve reklameforbudet, og erfaring som er viktig for å kunne følge utviklingen av markedsføring mot norske privatimportkunder. Overvåking og kontroll for å fange opp eventuell virksomhet som ligger utenfor de lovlige rammene for privatimport blir etter Vinmonopolets syn svært viktig og må ha fokus. Videre vil vi understreke betydningen av å nedlegge ressurser over tid for å sikre at transportørenes internkontrollsystem følges opp og fungerer i forhold til sosial kontroll.

Kap. 4.9 Privatimport gjennom Vinmonopolet

Vinmonopolet har lagt til grunn at privatimport etter bestilling fra kunder for produkter som ikke finnes i produktutvalget er en naturlig del av Vinmonopolets kundeservice og bør opprettholdes. Dette er fulgt opp av departementet i høringsnotatet. Vinmonopolet ser det slik at konkurranse om det legale markedet for privatimport for produkter som ikke finnes i produktutvalget kan håndteres internt i form av tiltak som blant annet sikrer at privatimport i regi av Vinmonopolet er konkurransedyktig, og at det finnes brukervennlig informasjon om bestilling og kostnader på Vinmonopolets nettsider.

Vennlig hilsen

Kai G. Henriksen
Adm. direktør

Kopi: Vin- og brennevinleverandørenes forening (VBF)